

Шуляренко С.М., Лісовенко Д.П.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ІНСТРУМЕНТИ КОНТРОЛІНГУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено теоретичні аспекти контролінгу грошових потоків, запропоновано визначення контролінгу грошових потоків та виділено його завдання, доповнено класифікацію грошових потоків класифікаційною ознакою «для цілей контролінгу грошових потоків», виділено фактичні і бюджетні грошові потоки та грошові потоки центрів відповідальності. Визначено, що інструментами контролінгу грошових потоків є бюджетування, облік відповідальності, аналіз та оперативний контроль грошових потоків. Подано бюджет надходжень грошових коштів від неосновної діяльності та платіжний календар автотранспортного підприємства. Запропоновано виділяти на підприємствах центри грошової відповідальності: центри грошових надходжень, центри грошових витрачання, центр планування і контролю грошових потоків.

***Ключові слова:** грошові потоки, контролінг, бюджет, платіжний календар, центр відповідальності.*

Постановка проблеми. Грошові потоки у вигляді надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів є важливим самостійним об'єктом і бухгалтерського обліку, і внутрішньогосподарського контролю, і аудиту, і фінансового менеджменту. Сучасному бухгалтеру, фінансовому менеджеру, керівництву інших підрозділів підприємства, що відповідають за надходження або витрачання грошей, потрібно знати всі можливі методи управління грошовими потоками, які застосовуються у вітчизняній і зарубіжній практиці.

З появою на вітчизняних підприємствах контролінгу як відокремленого напрямку економічної роботи, що забезпечує керівництво інформацією для прийняття управлінських рішень, грошові потоки стали найважливішим об'єктом і для контролінгової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Місцем зародження терміну «controlling» вважають Америку, звідти в 70-ті роки поняття «контролінгу» прийшло в Західну Європу, і вже на початку 90-х – у країни СНД. Відтоді і по сьогоднішній день теоретичні основи контролінгу детально досліджують і вітчизняні науковці, такі як О.В. Ареф'єва, В.Л. Дикань, З.В. Задорожний, О.В. Золотарьова, С.В. Івахненко, Л.О. Лігоненко, Г.П. Ляшенко, Г.О. Партин, С.Н. Петренко, В.В. Прохорова, М.С. Пушкар, Л.А. Сухарева, Г.О. Швиданенко, Н.П. Шульга. Використовуючи здобутки зарубіжних науковців, вони намагаються пристосувати інструменти контролінгу до реалій практичної діяльності підприємств різних галузей, банків та бюджетних установ України. Поняття контролінгу грошових потоків досліджується такими науковцями як Н.О. Кошляч, В.М. Кремень, К.В. Шелюх, Л.Л. Гриценко, І.М. Боярко, В.В. Роєнко, Л.М. Шик, А.С. Жердьова. Їх обґрунтування терміну та теоретичних аспектів контролінгу грошових потоків є відмінними і водночас цікавими, тому потребують подальшого поглиблення, впорядкування та розробки практичних рекомендацій в даній області.

Метою даної статті є дослідження та обґрунтування теоретичних основ та інструментів контролінгу грошових потоків на основі вивчення актуальності запровадження контролінгової діяльності на вітчизняних підприємствах та можливостей застосування конкретних інструментів на прикладі автотранспортного підприємства.

Виклад основного матеріалу. Термін «грошові потоки» у вітчизняних нормативних документах щодо складання фінансової звітності чітко не тлумачиться. Є згадування у НП(С)БО 1, що у примітках до фінансової звітності наводиться (розкривається) інформація

про «склад статей звіту про рух грошових коштів «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків» [1]. Натомість НП(С)БО 1 містить визначення руху грошових коштів, під яким розуміють надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів. Аналогічним є визначення грошового потоку в МСБО №7 «Звіт про рух грошових коштів» [2]. Зазначене свідчить про тотожність понять «рух грошових коштів» і «грошовий потік» для цілей бухгалтерського обліку. Грошові потоки підприємств чітко класифіковані для цілей складання звіту про рух грошових коштів (грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності), натомість для цілей управління виділяють значну кількість ознак їх видів.

На основі вивчення економічної літератури було класифіковано сукупність грошових потоків підприємств наступним чином (табл. 1):

Таблиця 1

Класифікація грошових потоків (на основі джерел [3, 4, 5, 6, 7])

Ознака класифікації	Види грошових потоків
1. Залежно від масштабів обслуговування господарського процесу	грошовий потік по підприємству в цілому
	грошові потоки окремих структурних підрозділів
	грошовий потік від окремого виду чи напряму господарської діяльності
	грошовий потік за окремою господарською операцією
2. Залежно від напрямку руху потоків	вхідний (позитивний) грошовий потік
	вихідний (від'ємний) грошовий потік
3. Залежно від виду господарської діяльності	грошовий потік від операційної діяльності
	грошовий потік від інвестиційної діяльності
	грошовий потік від фінансової діяльності
4. За вартісним складом грошових потоків	валовий грошовий потік
	чистий грошовий потік
5. Залежно від регулярності здійснення	регулярні грошові потоки
	нерегулярні (дискретні) грошові потоки
6. Залежно від пріоритетності здійснення платежів	пріоритетний грошовий потік
	обов'язковий грошовий потік
	другорядний грошовий потік
7. По відношенню до певного інвестиційного проекту	додатковий грошовий потік
	ретроспективний грошовий потік
8. Залежно від вартісної оцінки в часі	нинішній (теперішній) грошовий потік
	майбутній грошовий потік
9. За достатністю обсягу	дефіцитний грошовий потік
	надлишковий грошовий потік
10. За можливістю регулювання	грошові потоки, що піддаються регулюванню
	грошові потоки, що не піддаються регулюванню
11. За рівнем передбачуваності	повністю передбачувані грошові потоки
	недостатньо (або абсолютно) непередбачувані грошові потоки
12. За рівнем збалансованості	збалансований грошовий потік
	незбалансований грошовий потік
13. За періодом часу	короткостроковий грошовий потік
	довгостроковий грошовий потік
14. За формами грошових коштів	готівковий грошовий потік
	безготівковий грошовий потік
15. За видом валюти	грошовий потік у національній валюті
	грошовий потік в іноземній валюті
16. За можливістю забезпечення	ліквідний грошовий потік
	неліквідний грошовий потік
17. За характером грошового потоку по відношенню до підприємства	внутрішній грошовий потік
	зовнішній грошовий потік
18. Для цілей контролінгу грошових потоків	бюджетний (запланований) та фактичний грошовий потік
	грошові потоки центрів відповідальності

Зазначена класифікація грошових потоків не є вичерпною і потребує доповнення у випадку запровадження контролінгової діяльності на підприємстві.

Про активне залучення контролерів та інструментів контролінгу в діяльність вітчизняних підприємств свідчить проведений аналіз вакансій роботодавців за січень 2016 року (табл. 2).

Таблиця 2

Вакансії контролерів та їх обов'язки за січень 2016 року у м. Києві
[за даними сайтів <http://rabota.ua/>, <http://rabotaplus.ua/>, <http://www.work.ua/>]

Варіанти назв посади контролерів	Вибірка посадових обов'язків щодо контролінгу грошових потоків
Фінансовий аналітик (контролер)	1. Складання та консолідація бюджетів; контроль здійснення платежів 2. Фінансове планування та складання бюджету; контроль і аналіз платежів
Бухгалтер-контролер (управлінський облік)	Контроль взаєморозрахунків, дебіторської та кредиторської заборгованості
Податковий контролер	Контроль дотримання встановленого порядку обчислення та сплати податків і зборів
Фінансовий контролер	1. Контроль дебіторської/кредиторської заборгованості; участь у бюджетному процесі, контроль виконання, аналіз відхилень
	2. Контроль оплат від партнерів; облік витрат і доходів по декількох десятках веб-проектів
	3. Участь у підготовці бюджетів, контроль дотримання структурними підрозділами встановлених лімітів бюджету; аналіз інформації за центрами витрат
	4. Аналіз відхилень план/факт/прогноз звітності окремих компаній Групи
	5. Підготовка бюджетів, контроль виконання, аналіз відхилень від планових показників
	6. Підготовка управлінської звітності по різних сегментах бізнесу
	7. Підготовка річного бюджету, щомісячних прогнозів, аналіз відхилень; контроль та аналіз витрат, аналіз відхилень від попередніх періодів, планових показників
	8. Складання, консолідація, контроль, аналіз бюджетів компанії; контроль фінансових потоків
	9. Оперативне планування грошового потоку компанії
	10. Участь у бюджетному процесі, контроль виконання, аналіз відхилень
Фінансовий контролер – внутрішній аудитор	Розробка та впровадження (вдосконалення) механізмів, що забезпечують максимальну продуктивність в частині виконання фахівцями поставлених завдань, а також підвищують особисту відповідальність персоналу
Керуючий контролер гіпермаркету	Бюджетування; пропозиції щодо оптимізації витрат
Провідний фахівець з бюджетування та управлінської звітності/Фінансовий контролер	Формування і аналіз управлінських звітів (бюджетний і фактичний CF, PL; план-факт, факторний аналіз, ad-hoc); бюджетний контроль

Таким чином, серед 17 вакансій, знайдених на сайтах для пошуку роботи у м. Києві за січень 2016 року із пошуковим словом «контролер» (крім контролерів-комірників та контролерів-охоронців), найбільше користуються попитом фінансові контролери. До їх обов'язків роботодавці здебільшого включають розробку бюджетів та проведення бюджетного контролю, в тому числі планування грошових потоків, аналіз виконання бюджетів, контроль платежів, складання управлінської звітності.

З огляду на важливість грошових потоків як об'єкту управління, наявність розрізнених досліджень науковців та активне впровадження посад контролерів на вітчизняних підприємствах вважаємо, що головною передумовою успішного та ефективного управління

грошовими потоками підприємств є запровадження системи контролінгу грошових потоків.

Існують різні думки щодо визначення поняття контролінгу грошових потоків. На думку науковців Кошляч Н.О., Кремень В.М. під контролінгом грошових потоків слід вважати специфічну контролюючу систему, що забезпечує взаємозв'язок між формуванням прогнозу грошових потоків, аналізом, плануванням, регулювання і збалансування руху грошових коштів на базі принципу «управління за відхиленнями», метою якого є управління рухом грошових коштів, їх оптимізація та використання з якомога більшою ефективністю [8].

Інший науковець вважає, що контролінг грошових потоків – це системна сукупність методів і процедур з координації планування, організації, аналізу, регулювання та контролю, а також з відповідного інформаційного і методично-консультативного забезпечення управління рухом грошових коштів [9].

Вчені Л.Л. Гриценко, І.М. Боярко, В.В. Роєнко під контролінгом грошових потоків розуміють фінансову діяльність, що забезпечує безперервний процес оперативного планування і поточного контролю за рухом грошових коштів на основі чітко регламентованої взаємодії структурних підрозділів між собою з метою забезпечення фінансової рівноваги та стабільної платоспроможності суб'єкта господарювання [10].

Шик Л.М. визначає контролінг грошових потоків як специфічну інформаційну систему, що забезпечує контроль, регулювання і збалансування руху грошових коштів на базі принципу «управління за відхиленнями» [11].

Сьогодні все більше необхідно розглядати контролінг не тільки як інформаційну систему і сукупність методів та процедур, а і як філософію та спосіб мислення керівників, орієнтовані на ефективне використання ресурсів і розвиток підприємства у довгостроковій перспективі. Адже від самого існування системи контролінгу на підприємстві успіху досягнуто не буде, потрібне ще бажання керівників нижчих рівнів бути відповідальними за свою діяльність та вдосконалювати її. Саме інструментами контролінгу це бажання можна активувати.

З огляду на вищезазначене, пропонуємо визначити контролінг грошових потоків як напрямок управлінської діяльності, який завдяки інструментам: бюджетування, облік відповідальності, аналіз та оперативний контроль грошових потоків забезпечує такий спосіб мислення і діяльності керівників (менеджерів) центрів грошової відповідальності, за якого буде досягнуто максимальне надходження, ефективне витрачання грошей та збалансованість грошових потоків.

Серед основних завдань контролінгу грошових потоків виділимо наступні:

1) аналіз грошових потоків на основі визначення якості, ліквідності, достатності, ефективності грошових потоків;

2) планування грошових потоків, що включає бюджетування, складання графіків надходжень виручки, графіків виплати заробітної плати, графіків погашення зобов'язань, графіків погашення кредитів, платіжних календарів, податкових календарів, касових планів, планів оплат на день по підрозділам тощо;

3) виділення центрів відповідальності за формування вхідних і вихідних грошових потоків, в межах яких встановлювати причини і винуватців відхилень фактичних грошових потоків від бюджетних, їх наслідки;

4) оперативний контроль за наявністю і витрачанням коштів;

5) розробка оптимальних рішень щодо руху грошових коштів з метою забезпечення позитивних чистих грошових потоків, синхронізованих у часі;

6) підготовка управлінської звітності щодо руху грошових коштів.

Одним із мотиваційних інструментів контролінгу є бюджетування – процес складання бюджетів (планів), пов'язаних між собою та узгоджених за строками, напрямками діяльності, підрозділами чи центрами відповідальності. Бюджет руху грошових коштів – плановий документ, який відображає майбутні надходження і витрачання грошових коштів. Даний бюджет складають з метою забезпечення постійної наявності грошових коштів, що спрямовуються на виконання зобов'язань підприємства.

Розглянемо можливість розробки бюджету на прикладі підприємства КП «КК АТП

№2737», основним видом діяльності якого є автотранспортні ритуальні послуги, а також інші послуги: стоянка автомобілів, відповідальне зберігання, використання оглядової канами, мийка, передрейсовий та післярейсовий медичний огляд водіїв, передрейсовий та післярейсовий технічний огляд автомобілів, технічний огляд та ремонт транспортних засобів. Бюджет грошових коштів було розроблено саме для надходжень від неосновної діяльності, адже спланувати обсяги перевезень за основним видом діяльності складно.

Для прогнозування надходжень грошових коштів на I квартал 2016 року від надання таких послуг, як використання оглядової канами, мийка, передрейсовий та післярейсовий технічний огляд автомобілів та медичний огляд водіїв було використано дані за рахунком 311 та 301 I кварталу 2015 р. Майбутні надходження від надання послуг стоянки, відповідального зберігання, технічного огляду та ремонту автомобілів було спрогнозовано на основі укладених договорів із замовниками, які автоматично пролонговані на 2016 р. Розроблений бюджет грошових коштів КП «КК АТП №2737» на I квартал 2016 року наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Бюджет надходжень грошових коштів КП «КК АТП №2737» на I квартал 2016 року, грн.

Показники	Місяці			Всього за квартал
	Січень	Лютий	Березень	
Надходження від неосновної діяльності:	100670,00	102970,00	106370	310010,00
Стоянка автомобілів	36100,00	37900,00	39800,00	113800,00
Відповідальне зберігання	28700,00	29500,00	30400,00	88600,00
Використання оглядової канами	11300,00	11300,00	11300,00	33900,00
Мийка	11900,00	11500,00	12100,00	35500,00
Передрейсовий та післярейсовий медичний огляд водіїв	4440,00	4440,00	4440,00	13320,00
Передрейсовий та післярейсовий технічний огляд автомобілів	5280,00	5280,00	5280,00	15840,00
Технічний огляд та ремонт транспортних засобів	2950,00	3050,00	3050,00	9050,00

Запропонований бюджет надходжень грошових коштів дозволить підприємству заздалегідь визначити реальну суму грошей на рахунку за місяцями, порівняти її з сумами витрачань грошей (які будуть заплановані за допомогою платіжного календаря). У разі відсутності замовлень за основним видом діяльності (які з кожним роком зменшуються) підприємство має можливість прийняти рішення або щодо скорочення витрачань у певних періодах, або щодо звернення до банку за короткостроковим кредитом для здійснення платежів у місяці, коли витрачання будуть перевищувати надходження.

Кінцевою метою бюджетування є бюджетний контроль, що передбачає порівняння фактичних показників фінансово-господарської діяльності з бюджетними на предмет перевірки їх узгодженості за величиною і термінами, а також аналіз причин відхилень з метою вироблення пропозицій щодо коригування бюджетів чи фінансово-господарської діяльності підприємства [12]. Для цього класифікацію грошових потоків було доповнено новою класифікаційною ознакою «для цілей контролінгу грошових потоків», за якою слід розрізняти фактичні і бюджетні грошові потоки.

Платіжний календар може складатися на місяць, декаду, п'ятиденку шляхом уточнення й конкретизації показників бюджету грошових потоків кварталу (місяця). Платіжний календар будують в розрізі двох розділів: майбутніх платежів (витрачань) і майбутніх надходжень грошових коштів. Розроблений платіжний календар в розрізі витрачань для КП «КК АТП №2737» на січень 2016 року (за статтями витрат грошових коштів) наведено в табл. 4.

**Платіжний календар КП «КК АТП №2737» на січень 2016 р.
(перша половина місяця), тис. грн.**

№	Стаття витрат	Числа місяця								
		4	5	6	11	12	13	14	15	16
1	Заробітна плата	-	-	29,4	-	-	-	-	-	-
2	Єдиний внесок	-	-	14,3	-	-	-	-	-	-
3	Податки	-	-	4,69	-	-	-	-	-	-
4	Витрати на електроенергію	10,0	-	-	10,0	-	-	10,0	-	-
5	Витрати на послуги зв'язку	-	-	-	-	-	-	-	-	1,0
6	Сплата за землю	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Сплата за водопостачання та водовідведення	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Паливно-мастильні матеріали	3,3	-	-	4,5	-	-	-	2,2	-
9	Програмне забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Всього витрачань	13,3	-	48,39	14,5	-	-	10,0	2,2	1,0

Інформаційною базою для заповнення платіжного календаря стали: оборотно-сальдові відомості по рахунках 301 та 311 за останні місяці 2015 року; рахунки на оплату активної та реактивної електроенергії; рахунки на оплату за послуги зв'язку; рахунки на оплату за водопостачання та водовідведення; договори на поставку паливно-мастильних матеріалів; графік виплати заробітної плати.

Вже на етапі складання платіжного календаря приймається до уваги необхідність забезпечення синхронності надходження й витрачання коштів; дотримання пріоритетності платежів (податки, зарплата); встановлення моменту виникнення дефіциту грошових ресурсів і розробка заходів щодо його подолання; визначення обсягів тимчасово вільних коштів (з урахуванням цільового залишку) і шляхи їхнього вигідного розміщення. Таким чином, на стадії планування грошових потоків було визначено, що за рахунок надходження грошових коштів від неосновної діяльності підприємство зможе погасити свої зобов'язання із заробітної плати, єдиного внеску та податків протягом першої половини січня і здійснити інші платежі в кінці місяця. Надходження коштів від основного виду діяльності підприємство зможе спрямувати на оновлення автопарку.

Контролінг повинен на підприємствах працювати з дотриманням принципу відповідальності. Для цього виділяють центри відповідальності – сегменти діяльності, в межах яких встановлено персональну відповідальність менеджера за показники діяльності, які він контролює. Тому планування і звітування про грошові потоки слід здійснювати за центрами відповідальності. Відповідно до зазначеного запропоновано доповнити класифікацію грошових потоків «для цілей контролінгу грошових потоків» і виокремити грошові потоки центрів відповідальності (табл. 1).

Дійсно, організація управління грошовими потоками виступає основою для створення дієвої системи передачі інформації щодо прийняття управлінських рішень. Її доцільно здійснювати в розрізі центрів саме грошової відповідальності. Проведені дослідження наукових праць щодо можливостей контролінгової діяльності [9, 10] виявили, що для успішного запровадження контролінгу грошових потоків необхідно виділити на підприємстві саме центри грошової відповідальності: центри грошових надходжень, центри грошових витрачання, центр планування і контролю грошових потоків.

Центр грошових надходжень – сегмент діяльності підприємства (підрозділ), метою якого є здійснення заходів щодо мобілізації грошових потоків (відділ маркетингу та збуту, менеджер зі збуту, у випадку якщо їх основним функціональним призначенням є встановлення

договірних зв'язків з контрагентами щодо реалізації продукції).

Центри грошових витрачань – сегмент діяльності підприємства (підрозділ), керівництво якого відповідає за напрямки та обсяги витрачання грошових коштів (виробничі, обслуговуючі, адміністративні підрозділи).

Центр планування і контролю грошового потоку – сегмент діяльності підприємства (підрозділ), основними завданнями якого є планування, аналіз та контроль за рухом коштів (фінансовий відділ, відділ контролінгу, фінансовий контролер, планово-економічний відділ, а також бухгалтерія – підрозділи, які мають можливість слідкувати за виконанням розрахункової дисципліни на підприємстві) [9, 10].

Деякі автори додають до даної класифікації центр чистого грошового потоку – підрозділ, менеджмент якого слідкує за сформованим чистим грошовим потоком [10]. Даний центр відповідальності, вважають автори, функціонує на рівні менеджменту підприємства в цілому та відповідає за координацію роботи центрів грошових надходжень та видатків з метою формування чистого грошового потоку в обсягах, достатніх для забезпечення поточної діяльності, здійснення інвестицій, погашення кредитів і виплати дивідендів акціонерам відповідно до планових показників. Вважаємо, що виділення такого центру є недоцільним, його роботу може виконувати центр планування і контролю грошового потоку в особі контролера-куратора грошових потоків, або іншого представника служби контролінгу.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Планування та робота підприємства з використанням принципу відповідальності за грошові потоки є необхідним підґрунтям контролінгу грошових потоків. В розрізі центрів відповідальності має бути налагоджений ретельний облік відповідальності, основними завданнями якого є складання бюджету для кожного центру відповідальності, регулярне складання звітності про виконання бюджетів, документальне оформлення результатів аналізу причин відхилень та оцінки діяльності центру. Контролінг грошових потоків неможливий без здійснення оперативного контролю за наявністю і витрачанням коштів, що потребує вдосконалення його документального оформлення на основі більш ефективного використання інформації документів фінансового обліку та посилення контролю за витрачанням грошей з боку представників керівництва або контролера-куратора грошових потоків. Подальшого дослідження і розробки потребує управлінська звітність щодо руху грошових потоків та її структура з урахуванням індивідуальних особливостей роботи конкретного підприємства: звіти центрів грошової відповідальності, план-фактні звіти про виконання бюджетів руху грошових коштів та обґрунтування на їх основі рекомендацій щодо підвищення ефективності, ліквідності, достатності та якості грошових потоків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [Електронний ресурс]: Редакція від 01.01.2012. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_019.
3. Семенова С. М. Класифікація грошових потоків підприємства з метою стратегічного управління / С. М. Семенова // Водний транспорт: зб. наук. пр. Київської держ. академії водного транспорту ім. гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. – К.: КДАВТ, 2012. – № 3 (15). – С. 146-151.
4. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками [Текст] : навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник; Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К.: КНТЕУ, 2005. – 255 с.
5. Варавка В. В. Облік, контроль і аналіз руху грошових коштів підприємства: методика і організація. 08.00.09-бухгалтерський облік, аналіз та аудит [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук / В.В. Варавка. – К.: ДАСОА Держкомстату України, 2009. – 23 с.
6. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація // Економічний аналіз. – 2008. – № 2 (18). – С. 321-324.

7. Яструбецька Л. С. Грошові потоки в оцінці інвестиційного проекту підприємства // Фінанси України. – № 5. – 2005. – С.101.
8. Кошляч Н. О., Кремень В. М. Теоретичні аспекти формування системи управління грошовими потоками підприємства / Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, – 2013. – №4. – С. 277-287.
9. Шелюх К. В. Контролінг грошових потоків підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2011/Economics/77449.doc.htm.
10. Гриценко Л. Л. Контролінг грошових потоків підприємств / Л.Л. Гриценко, І.М. Боярко, В.В. Роєнко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №3. – С. 148-154.
11. Шик Л. М., Жердьова А. С. Проблеми управління грошовими потоками підприємства з метою забезпечення його платоспроможності // Вісник Запорізького національного університету. – 2008. № 1(3). – С. 161-167.
12. Голов С. Ф. Управлінський облік [Текст]: підруч. для студ. вищих навч. закл. за спец. Облік і аудит / С. Ф. Голов. – 2.вид. – К.: Лібра, 2004. – 703 с.

Шуляренко С.Н., Лисовенко Д.П.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ И ИНСТРУМЕНТЫ КОНТРОЛЛИНГА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Исследованы теоретические аспекты контроллинга денежных потоков, предложено определение контроллинга денежных потоков и выделены его задачи, дополнена классификация денежных потоков классификационным признаком «для целей контроллинга денежных потоков», выделено фактические и бюджетные денежные потоки, денежные потоки центров ответственности. Определено, что инструментами контроллинга денежных потоков являются бюджетирование, учет ответственности, анализ и оперативный контроль денежных потоков. Представлен бюджет поступлений денежных средств от основной деятельности и платежный календарь автотранспортного предприятия. Предложено выделять на предприятиях центры денежной ответственности: центры денежных поступлений, центры денежных расходов, центр планирования и контроля денежных потоков.

Ключевые слова: денежные потоки, контролинг, бюджет, платежный календарь, центр ответственности.

Shulyarenko S., Lisovenko D.

THEORETICAL ASPECTS AND TOOLS OF CONTROLLING CASH FLOW ON ENTERPRISES

The authors studied the theoretical aspects of controlling cash flow and proposed definition of controlling cash flow, identified its tasks, completed the classification of cash flows by classification sign "for the purposes of controlling cash flow," identified the actual and budget cash flow, cash flows of responsibility's centers. The authors also found that controlling instruments are budgeting, accounting responsibility, analysis and operational control of cash flows. The article presents the budget of the cash inflows from operating activities and the payment schedule of transport enterprise. The authors proposed to allocate responsibility centers for money: the centers of cash receipts, cash expenditures centers, the center of the cash flow planning and control.

Keywords: cash flow, controlling, budgeting, payment calendar, center of responsibilities.